

No 145.

Af herr **O. G. Eklund**, om tullfrihet för boktryckspressar m. m.

Å alla de materialier, som boktryckerierna använda för sin verksamhet, äro afsevärda tullar lagda. Tryckpressar, som falla under rubriken maskiner, draga en tull af 10 kr. per 100 kronor. De vanligast förekommande snällpressarne kosta 7- à 8,000 kronor per styck, och bättre sådana, som antingen trycka större format, mångfärgstryck eller snabbtryck, gå till ändå högre summor, ja upp till flere tiotusentals kronor. Under senare år ha uppfunnits s. k. sättmaskiner med i hög grad sinnrik konstruktion. De billigaste af dessa maskiner kosta 6,000 kronor; andra mer än dubbla summan. Äfven sättmaskiner äro underkastade samma värdetull. Det finns ingen inhemsk fabrikation å snällpressar. Flere försök att tillverka sådana ha misslyckats. Det synes ej vara möjligt för den svenska industrien att i fråga om dessa maskiner, som måste på det omsorgsfullaste sätt tillverkas, konkurrera med de stora utländska fabriker, som ha hela världsmarknaden till sitt förfogande och som genast kunna å sina tillverkningar tillämpa alla nya förbättringar och uppfinningar.

Sättmaskiner tillverkas ej heller i Sverige och om dem gäller äfven, kanske i ännu högre grad, hvad jag nyss anfört i fråga om snällpressar.

I båda fallen utgår således en hög tull, utan att någon som helst svensk industri därigenom skyddas. Tullen är ej annat än en på boktryckerinäringen lagd extra beskattning.

Boktryckeristilar draga en tull af 25 öre per kilo. För vanlig s. k. brödstil (textstil) är detta mera än 10 % af värdet. Det finns i vårt land många hundra boktryckerier, men blott tre stilgjuterier, som alla föra en mer eller mindre tynande tillvaro. Äfven i fråga om tillverkning af stilar kan ej i Sverige med aldrig så höga tullar åstadkommas någon effektiv konkurrens med de stora tyska stilfabrikerna, hvilka sedan många år tillbaka behärska världsmarknaden och genast kunna begagna sig af alla nya uppslag — något som för våra stilgjuterier med deras små förhållanden och ringa omsättningsområde ej är möjligt.

Allt hvad boktryckarne i öfrigt behöfva för sin rörelse är tullbelagdt: papper med 10 öre per kilo för enklare och 20 öre pr kilo för finare (belagdt) papper, färg (7 öre pr kg.) m. m.

Under det andra näringar genom tullagstiftningen åtnjuta »skydd», åsamkas boktryckerinäringen genom densamma blott ökade svårigheter. Detta ej blott genom åberopade förhållanden, utan äfven därigenom att i utlandet utfördt svenskt boktryck får i landet införas tullfritt.

Enligt tullstadgan är *boktryck* fritt och angående *böcker* stadgas:

oinbundna fria
bundna:

biblar och psalmböcker:

i band af papper eller cloth utan
guldsnitt 1 kilogram —: 50

i andra band äfvensom med guld-
snitt 1 kilogram 2: —

andra slag fria.

Dessa tullsatser afse skydd för bokbinderinäringen i afseende å sådana slag af böcker, hvarå massproduktion förekommer.

Litografiska anstalter äro äfven tullskyddade. Kartor med svensk text draga en tull af 1 krona 50 öre å 2 kronor per kilogram för respektive häftade och bundna exemplar. Litografier och aftryck, vare sig med eller utan färgbeläggning, draga en tull af 50 öre per kilo, om de inkomma utan text, men tillhöra de tryckt skrift, äro de tullfria.

Dessa tullbestämmelser verka på följande sätt:

Den svenske boktryckaren måste räkna med en papperstull

af 20 öre per kilo, då han å s. k. belagdt papper skall utföra ett boktrycksarbete. Den utländske boktryckaren får införa samma papper tullfritt här i landet, om han nämligen i stället för den svenska boktryckaren får trycka den svenska bokupplagan.

Vill man i utlandet tillsammans med en utländsk upplaga och i samma tryckning låta utföra illustrationer att användas för ett svenskt bokarbete, så måste man betala en tull å illustrationerna af 50 öre per kilo. Men man kan undgå tullen genom att äfven trycka boken i utlandet, då både bok och illustrationer ingå tullfritt. Härmed torde jag hafva bevisat, att vår tullagstiftning i detta afseende rent af uppmuntrar till utförande af boktrycksarbete utrikes, då alla råvaror för den svenske yrkesidkaren äro tullbelagda, men den fullt färdiga varan är tullfri.

Förhållandet ställer sig enahanda med afseende å bokbinderinärningen utom i fråga om biblar och psalmböcker, hvilkas inbinding synes vara förbehållen åt de svenska bokbindarne. Lösa bokpärmar draga en tull af 1 krona per kilo, men vill man använda utländska pärmar, så kan det mycket väl gå för sig, utan att man behöfver erlägga tull, blott man låter trycka och binda boken, dock icke psalmböcker och biblar, utomlands.

Man skall invända, att det väl icke torde förekomma, att svenska böcker beställas utomlands. Förr torde det nog ock varit så, men under de senare åren har förhållandet blifvit annorlunda. Merkantilt tryck på svenska språket utföres i ganska stor skala i utlandet, och under sistlidet är trycktes flere volymer svensk litteratur utomlands. Jag skall för bevillningsutskottet förete exemplar af sådana arbeten.

Äfven ur tryckfrihetsförordningens synpunkt ligger möjligen en viss fara uti att svensk litteratur tryckes i utlandet. Boktryckare är skyldig lämna exemplar af hvad han trycker till justitiedepartementet och till biblioteken i Stockholm, Uppsala och Lund. I afseende å i utlandet tryckta svenska böcker är denna bestämmelse icke effektiv. Någon säkerhet för att sådana svenska böcker bli bevarade åt eftervärlden i våra förnämsta offentliga bibliotek finnes således icke. Denna sida af saken är icke den minst viktiga, särskildt i fall tryckning af svenska upplagor i utlandet skulle bli allmänna.

Då den svenska boktryckerinäringens verksamhet försvåras af för densamma mindre väl afvägda tullafgiftsbestämmelser, och

yrket därjämte har relativt höga arbetsomkostnader, som tid efter annan stegras, är det ej otänkbart, att boktryck å svenskt språk allt mer och mer kommer att utföras utomlands.

Enligt hvad till min kännedom kommit, har i dagarne svenska typografer rönt efterfrågan i Tyskland för utförande af svenskt boktryck.

Konsekvensen af hvad jag nu anfört skulle måhända, enligt nu gällande tullsystem, vara den, att jag borde föreslå en tullsats på svenskt boktryck, i utlandet utfördt. Men jag gör det icke. Dels är det mig motbjudande att föreslå en tull, helst å sådant, som kan sägas tillhöra den andliga näringen, dels skulle en sådan tull medföra flere svårigheter, bland annat den, att i Finland af finska förläggare utgifven svensk litteratur skulle komma i en ogynnsam ställning — något som jag under inga omständigheter vill medverka till. Det finns också en annan väg att till någon del utjämna de svårigheter, som boktryckerinäringen råkat i, och det synes mig, att den i första rummet borde försökas, nämligen att borttaga tullen å de råmaterialier, som af boktryckerierna användas för framställning af den färdiga tullfria varan. I fråga om de ofvan åberopade maskiner, som icke tillverkas i landet, bör denna åtgärd vara lätt nog. Äfven tull på stil torde — under de förhållanden jag anfört — utan fara för svensk industri kunna afskaffas. Svårare torde det vara med afseende å tullsaternas borttagande å papper och tryckfärg, för hvilka båda varuslags tillverkning svenska fabriker finnas. Nödvändigt är dock, om de svenska boktryckarne skola kunna bestå i konkurrensen med de utländska om tryckning af svenska bokupplagor, att papperstullen äfven borttages. S. k. belagdt papper, som drager den högsta tullsatsen, kommer allt mera till användning. Våra svenska tryckfärgsfabriker tillverka hufvudsakligen billigare kvalitéter. De finare färgerna måste fortfarande tagas från utlandet.

Med stöd af det anförda tillåter jag mig föreslå,

att Riksdagen måtte besluta tullfrihet för boktryckspressar, sättmaskiner, boktryckeristilar, tryckfärg och för boktryck afsedt papper.

Stockholm den 28 januari 1905.

Oskar Eklund.